

Sygn. akt IV CSK 706/13

POSTANOWIENIE

Dnia 28 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Górski

w sprawie z wniosku M. P.
przy uczestnictwie G. H. O., E. K., M. K., T. R. i A. B.
o dział spadku i zniesienie współwłasności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 28 maja 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki postępowania G. H. O.
od postanowienia Sądu Okręgowego w S.
z dnia 6 czerwca 2013 r., sygn. akt V Ca [...],

odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania jeżeli: w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Instytucja przedsądu, jak wynika z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, jest zgodna z normami konstytucyjnymi, a także z zaleceniami Rady Europy zezwalającymi na wprowadzenie środków eliminujących dostęp do sądu najwyższego szczebla. Skarga kasacyjna służy od prawomocnego orzeczenia, ma ograniczony zasięg, a jej podstawowym celem jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i twórczy wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa.

Choć skarżąca powołała się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), a nawet na nieważność postępowania, to nie występują te przesłanki przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze przyjmuje się, że pozbawienie strony możliwości obrony skutkujące nieważnością postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.) występuje wówczas, gdy strona, wbrew swej woli, z powodu wadliwych czynności procesowych sądu zostaje pozbawiona możliwości działania w postępowaniu lub jego istotnej części, jeżeli skutki tego uchybienia nie mogły być usunięte w dalszym toku postępowania przed wydaniem wyroku w danej instancji (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 czerwca 1974 r., II CR 155/74, OSPiKA 1975, nr 3, poz. 66, z dnia 10 maja 2000 r., III CKN 416/98, OSNC 2000, nr 12, poz. 220, z dnia 10 stycznia 2001 r., I CKN 999/98, niepubl., z dnia 10 lipca 2002 r., II CKN 822/00, niepubl., i z dnia 24 lutego 2011 r., III CSK 137/10, niepubl. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2002 r., II CKN 399/01, niepubl.). Konieczne jest zatem dokonanie oceny, czy nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, czy uchybienie to wpłynęło na możliwość strony do działania w postępowaniu, oraz, czy pomimo zajścia tych okoliczności strona mogła bronić swych praw.

W razie kumulatywnego spełnienia tych przesłanek należy uznać, że strona została pozbawiona możliwości działania (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 16 lipca 2009 r., II PK 13/09, nie publ. i z dnia 19 lipca 2012 r., II UK 336/11, nie publ.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje zapatrywanie, zgodnie z którym odmowa uwzględnienia przez sąd wniosku strony o ustanowienie dla niej adwokata lub radcy prawnego nie może być oceniana, jako powodująca nieważność postępowania z powodu pozbawienia możliwości obrony swych praw (zob. wyroki: zob. wyroki: z dnia 16 lutego 1999 r., II UKN 418/98, OSNP 2000, Nr 9, poz. 359; z dnia 5 lipca 2000 r., I CKN 787/00, nie publ.; z dnia 12 września 2007 r., I CSK 199/07, nie publ. oraz postanowienia: z 14 stycznia 2009 r., IV CZ 106/08, nie publ. i z dnia 3 sierpnia 2012 r., I CSK 106/12, nie publ.).

Tylko wyjątkowo dopuszcza się możliwość kwalifikowania odmowy przyznania pomocy prawnej z urzędu bądź nierozpoznania wniosku o taką pomoc jako powodujące nieważność postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony jej praw. Dotyczy to szczególnych sytuacji, gdy strona swoim zachowaniem wykazuje nieznaną reguł postępowania lub nieporadność, prowadzącą do tego, że przy faktycznym lub prawnym skomplikowaniu sprawy nie jest w stanie wykorzystać prawnych możliwości prawidłowego jej prowadzenia (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 2 marca 2005 r., III CK 533/04, nie publ., z dnia 25 maja 2005 r., I CK 773/04, nie publ., z dnia 8 grudnia 2009 r., I UK 195/09, nie publ. i z dnia 28 marca 2012 r., II UK 167/11, nie publ.).

W rozpoznawanej sprawie taka szczególna sytuacja nie wystąpiła. Samo złożenie przez stronę wniosku o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego nie obliguje sądu do jego uwzględnienia. Wniosek taki podlega uwzględnieniu wówczas, jeżeli - w ocenie sądu - udział profesjonalnego pełnomocnika procesowego jest potrzebny (art. 117 § 5 k.p.c.).

Podejmowane przez uczestniczkę postępowania czynności procesowe nie wskazują ani na nieporadność, ani na nieznaną zasad postępowania.

Zaskarżone skargą kasacyjną orzeczenie oczywiście narusza prawo, gdy jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, albo zostało wydane w wyniku błędnej wykładni lub niewłaściwego

zastosowania prawa, które jest w sposób pewny i niewątpliwy z góry widoczne dla prawnika, bez potrzeby głębszej analizy jurydycznej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2003 r., I PKN 341/2001 OSNP 2004, nr 6, poz. 100).

Skarga kasacyjna nie jest oczywiście uzasadniona, albowiem zaskarżone orzeczenie nie narusza prawa w wyżej wskazanym znaczeniu.

Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. powinno przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżąca wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem prawnym, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającej poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło przede wszystkim w interesie publicznym.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

[aw]